

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Вучэбна-метадычнае аб'яднанне вышэйшых навучальных устаноў
Рэспублікі Беларусь па педагогічнай адукацыі

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Першы намеснік Міністра адукацыі
Рэспублікі Беларусь

_____ А.І. Жук

Рэгістрацыйны № ТД- А.094/тып.

БЕЛАРУСКАЯ ДЗІЦЯЧАЯ ЛІТАРАТУРА

Тыпавая вучэбная праграма

для вышэйшых навучальных устаноў па спецыяльнасцях:

1 -02 03 01 Беларуская мова і літаратура;

1 -02 03 03 Беларуская мова і літаратура. Дадатковая спецыяльнасць

УЗГОДНЕНА

Старшыня вучэбна-метадычнага
аб'яднання вышэйшых навучальных
устаноў Рэспублікі Беларусь
па педагогічнай адукацыі

_____ П.Д. Кухарчык

29.05.08

Начальнік Упраўлення вышэйшай і сярэдняй
спецыяльнай адукацыі

_____ Ю.І. Міксюк

Першы прарэктар Дзяржаўнай
установы адукацыі

“Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы”

_____ І.В. Казакова

21.10.2008

Эксперт-нормакантралёр

21.10.08

Мінск 2008

СКЛАДАЛЬНІКІ:

М.Ф. Шаўлоўская, прафесар кафедры беларускай літаратуры ўстановы адукацыі "Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка", кандыдат філалагічных навук, дацэнт;

В.Б. Несцяровіч, дацэнт кафедры беларускай літаратуры ўстановы адукацыі "Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка", кандыдат філалагічных навук

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

Кафедра гуманітарных дысцыплін установы адукацыі "Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў";

І.Э. Багдановіч, дацэнт кафедры гісторыі беларускай літаратуры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат філалагічных навук, дацэнт

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ Ў ЯКАСЦІ ТЫПАВОЙ

Кафедрай беларускай літаратуры ўстановы адукацыі "Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка"

(пратакол № 7 ад 31.03.08);

Навукова-метадычным саветам установы адукацыі "Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка"

(пратакол № 3 ад 24.04.08);

Навукова-метадычным саветам па гуманітарнай адукацыі вучэбна-метадычнага аб'яднання вышэйшых навучальных устаноў Рэспублікі Беларусь па педагогічнай адукацыі

(пратакол № 3 ад 27.05.08)

Адказны за выпуск: В.Б. Несцяровіч

Тлумачальная запіска

Праграма па беларускай дзіцячай літаратуры складзена згодна з новай канцэпцыяй літаратурнай адукацыі і абумоўлена рэаліямі нашага часу.

Мэты дысцыпліны "Беларуская дзіцячая літаратура" - пазнаёміць студэнтаў са шляхамі развіцця беларускай дзіцячай літаратуры ад вытокаў да сённяшняга часу, прааналізаваць асаблівасці творчасці пісьменнікаў для дзяцей, змест іх твораў, паказаць іх ролю ў літаратурным працэсе.

Задачы дысцыпліны:

- даць студэнтам рознабаковыя веды па прадмеце;
- прасачыць гісторыю ўзнікнення і існавання жанравых форм;
- выпрацаваць навыкі аналізу мастацкага твора, уменне ацэньваць ідэйна-эстэтычныя вартасці мастацкіх з'яў, вызначаць пазнавальны і выхаваўчы патэнцыял твора;
- садзейнічаць выхаванню добрага эстэтычнага густу, развіццю самастойнага творчага мыслення;
- фарміраваць і развіваць сацыяльна-асобныя кампетэнцыі студэнтаў, заснаваныя на ведах па прадмеце, эмацыянальна-каштоўнасным і творчым вопыце, што забяспечвае вырашэнне і выкананне грамадзянскіх, прафесіянальных задач і функцый.

Праграма складаецца з аглядавых і манаграфічных тэм. У аглядавых тэмах больш увагі надаецца пісьменнікам, творчасць якіх не вывучаецца манаграфічна.

Размеркаванне тэм і адпаведнай колькасці гадзін на іх вывучэнне ў рабочай праграме праводзіцца з улікам спецыфікі канкрэтнай навучальнай установы.

Вучэбным планам на беларускую дзіцячую літаратуру на факультэце беларускай філалогіі і культуры адводзіцца 56 гадзін, з іх аўдыторных 36 гадзін (26 лекцыйных, 10 практычных).

Практычныя заняткі павінны насіць актыўны, творчы характар, развіваць самастойнасць мыслення студэнтаў. Заняткі можна праводзіць у форме гутаркі, абмеркавання падрыхтаваных студэнтамі паведамленняў, а таксама выкарыстоўваць прыём напісання рэцэнзіі на невялікія зборнікі твораў для дзяцей.

Некаторыя тэмы мэтазгодна рэкамендаваць для самастойнага вывучэння, прычым выкладчык арыентуе студэнтаў на навуковы пошук адпаведнай літаратуры, дакладна акрэслівае мэты і задачы даследчай працы.

Спецыяліст павінен ведаць:

- шляхі і галоўныя этапы развіцця нацыянальнай літаратуры для дзяцей ад вытокаў і да нашых дзён;
- асноўныя этапы жыццявага і творчага шляху дзіцячых пісьменнікаў;

- узаемасувязь светапогляду і творчасці пісьменніка, асаблівасці яго стылю ці творчай манеры;
- канкрэтна-гістарычнае, нацыянальнае і агульначалавечае значэнне мастацкіх твораў;
- галоўныя ідэйна-эстэтычныя праблемы вывучаемых твораў, асаблівасці іх кампазіцыі і вобразна-выяўленчых сродкаў;
- герояў твораў, адметныя рысы характару, месца ў сістэме вобразаў;
- заканамернасці існавання і развіцця літаратурных жанраў;
- літаратуразнаўчыя крыніцы па тэмах дысцыпліны.

Спецыяліст павінен умець:

- аналізаваць літаратурны твор, раскрываючы асаблівасці яго зместу і формы;
- выяўляць падобнае і адрознае ў літаратурах для дзяцей розных часоў і народаў;
- вызначыць месца твора ў мастацкай сістэме пісьменніка і ў літаратуры свайго часу;
- ацэньваць ідэйна-эстэтычныя вартасці мастацкіх з'яў;
- валодаць навыкамі выразнага чытання твораў для дзяцей;
- скласці тэсты, віктарыны, красворды па літаратурных творах, фактах жыццявага і творчага шляху аўтара;
- працаваць з навукова-крытычнай і даведачнай літаратурай па дысцыпліне для паглыблення ўласных ведаў, больш шырокага разумення эстэтычнай і грамадскай каштоўнасці твораў ці ў цэлым творчасці пісьменніка, а таксама для развіцця ўмення самастойнай навукова-даследчай працы.

Прапанаваная канцэпцыя курса прадугледжвае фарміраванне ў студэнтаў усёй сукупнасці ведаў, уменняў і навыкаў па беларускай дзіцячай літаратуры ў адпаведнасці з адукацыйным стандартам, а таксама ў пэўнай ступені фарміраванне светапогляду студэнтаў, развіццё творчага іх мыслення і эстэтычнага густу.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

№	Назва тэмы	Аўдыторных гадзін		
		Усяго	У тым ліку	
			Лекцый	Практ.
1	Уводзіны. Вытокі беларускай дзіцячай літаратуры	1		
2	Дзіцячая літаратура пачатку XX ст.	1		
3	Дзіцячая літаратура ў 20-я гг. XX ст.	1		
4	Дзіцячая літаратура ў 30-я гг. XX ст.	1		
5	Янка Купала	1		
6	Якуб Колас	3		2
7	Змітрок Бядуля	1		
8	Янка Маўр	1		
9	Дзіцячая літаратура першага пасляваеннага дзесяцігоддзя	1		
10	Алесь Якімовіч	1		
11	Уладзімір Дубоўка	2		1
12	Дзіцячая літаратура 1955 - 1965 гг.	1		
13	Дзіцячая літаратура 1965 - 1985 гг.	1		
14	Максім Танк	2		1
15	Станіслаў Шушкевіч	1		
16	Васіль Вітка	3		2
17	Алена Васілевіч	1		
18	Эдзі Агняцвет	1		
19	Артур Вольскі	1		
20	Ніл Гілевіч	1		
21	Рыгор Барадулін	1		
22	Уладзімір Ліпскі	1		
23	Уладзімір Ягоўдзік	1		
24	Дзіцячая літаратура на сучасным этапе: проза, паэзія, драматургія	7	3	4
	Усяго	36	26	10

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

ТЭМА I.УВОДЗІНЫ.
ВЫТОКІ БЕЛАРУСКАЙ ДЗІЦЯЧАЙ ЛІТАРАТУРЫ

Паняцце аб дзіцячай літаратуры і дзіцячым чытанні. Спецыфіка літаратуры для юнага чытача. Роля мастацкага афармлення кніг для дзяцей адпаведнага ўзросту.

Пытанні тэорыі дзіцячай літаратуры. Пераасэнсаванне некаторых тэарэтычных праблем ва ўмовах сучаснага жыцця.

Перыядызацыя беларускай дзіцячай літаратуры.

Беларускія пісьменнікі XIX - пачатку XX ст. пра выхаванне падрастаючага пакалення. Ф. Багушэвіч пра неабходнасць стварэння кніжак для дзяцей на роднай мове. Артыкулы Цёткі, Якуба Коласа пра выхаванне ў юнага пакалення любові да роднага слова.

Тэарэтычныя артыкулы і выказванні пра дзіцячую літаратуру пісьменнікаў - Якуба Коласа ("Шануйце і любіце сваю родную мову", урыўкі з "Методыкі роднай мовы"), Янкі Маўра ("Дзіцячы пісьменнік і дзіцячы чытач", "Хоць малыя, але чалавекі!"), Алеся Якімовіча ("Праблемы сучаснай дзіцячай літаратуры", "Размова пра дзіцячую літаратуру", "Талоўная праблема - якасць"), Васіля Віткі ("Выхаванне словам", "Часцей глядзіце на зоры").

Карней Чукоўскі пра спецыфіку мастацкай літаратуры для юнага чытача ("Запаведзі для дзіцячых паэтаў").

Эстэтычная, пазнавальная, выхаваўчая функцыі дзіцячай літаратуры, яе роля ў агульным працэсе навучання.

Агляд вучэбнай і крытычнай літаратуры па курсе.

Вусная народная творчасць як першааснова беларускай дзіцячай літаратуры.

Узнікненне беларускага кнігадрукавання, распаўсюджванне кніг вучэбнага прызначэння (Францыска Скарыны "Псалтыр" (1517) - "Детям малым початок всякое доброе науки...", Сымона Буднага "Катэхізіс" (1562) - кніга для дарослых і падручнік для дзетак; Лаурэнція Зізанія "Наука ку читаню и розуменю писма словенского" (1596).

Асветніцкая дзейнасць Вінцэнта Дуніна-Марцінкевіча (1808 - 1884).

Паўлюк Багрым (1813 - каля 1890). Пстарычныя факты і легенды пра лес паэта. Тэма абяздоленага дзяцштва ў вершы "Заиграй, заиграй, хлопча малы...". Фальклорныя матывы ў вершы, нацыянальны каларыт, паэтычнае харавство.

Францішак Багушэвіч (1840 - 1900). Старонкі жыцця паэта паводле кніг У.Содаля "Свіранскія крэскі" (1995), В. Хомчанкі "Пры апазнанні - затрымаць" (1983). Паэт і дзеці (артыкулы У.Содаля і М. Маляўкі).

Сувязь з фальклорам - адна з характэрных асаблівасцей творчасці Ф. Багушэвіча. Выкарыстанне народных вобразаў і матываў, напаўненне іх сацыяльным зместам у вершы "Калыханка". Твор у прачытанні Максіма Гарэцкага.

Янка Лучына (1851 - 1897). Думка пра "сонца навукі" для дзяцей, выказаная ў вершы "Роднай старонцы".

Адам Гурыновіч (1869 - 1894). Пейзажныя вершы ў спадчыне паэта ("Бор", "Вясна") і дыдактычныя ("Каток", "Рыбак").

Значэнне твораў П. Багрыма, Ф. Багушэвіча, Я. Лучыны, А. Гурыновіча ў развіцці дзіцячай літаратуры.

ТЭМА 2. ДЗІЦЯЧАЯ ЛІТАРАТУРА ПАЧАТКУ ХХ СТАГОДДЗЯ

Беларускае нацыянальнае адраджэнне. Адкрыццё нацыянальных школ, легалізацыя беларускага друку (выхад газет "Наша доля", "Наша ніва"). Дзейнасць выдавецкай суполкі "Загляне сонца і ў наша аконца" (Пецябург, 1906 - 1914). Прыход у літаратуру Цёткі, Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Багдановіча.

"Беларускі лемантар" (1906) — першая кніга для навучання дзяцей роднай мове. Пытанне аб аўтарстве.

Цётка (1876 - 1916). Асветніцкая дзейнасць пісьменніцы, яе роля ў станаўленні літаратуры для дзяцей.

"Першае чытанне для дзетак беларусаў" (1906). Тэма жыцця беларускай вёскі як асноўная тэма твораў чытанкі ("Нядзеля", "Наша гаспадарка", "Мая веска"). Паэтызацыя прыроды ў вершах "Лес", "Мой сад". Фальклорныя творы ў кнізе (казкі, прыказкі, загадкі, прыпеўкі).

Маральна-этычная праблематыка апавяданняў з кнігі "Гасцінец для малых дзяцей" (1906).

Дзіцячы свет у паэзіі Цёткі (вершы "Сыночкі маленькі", "Сірацінка"). Гуманістычны змест апавядання "Міхаська". Выкарыстанне Цёткай фальклорнага матыву аб нешчаслівай сірочай долі.

Удзел Цёткі ў выданні першага беларускага часопіса для моладзі "Лучынка" (1914). Цётка як пачынальніца навуковай белетрыстыкі для дзяцей (артыкулы на старонках часопіса "Гутаркі аб птушках": "Жаваранак", "Пералётныя птушкі" і інш.).

"Другое чытанне для дзяцей беларусаў" (1909) Якуба Коласа. Кампазіцыя кнігі. Ідэйна-тэматычнае і жанравае багацце твораў чытанкі, іх гуманістычны змест: паэтызацыя прыроды ("Вясна", "Лета", "Зіма", "Восень"), апісанне вясковага побыту ("Вясковая дарога", "Палеская веска"). Вобразы дзяцей ("Школа", "Прылёт птушак", "Ластаўкі"). Філасофскі сэнс алегарычнага апавядання "Дуб і чароціна". Праблематыка казак ("Мужык і пан", "Воўк-дурань", "Леў і воўк", "Цяжкая доля", "Зайчыкі", "Песня птушкі"). Уплыў кнігі "Роднае слова", "Дзіцячы свет" К.Ушынскага.

Адукацыйнае і выхаваўчае значэнне чытанак Цёткі, Якуба Коласа, іх роля ў пашырэнні асветы на Беларусі ў пачатку ХХ стагоддзя, у станаўленні і развіцці беларускай нацыянальнай культуры, дзіцячай літаратуры.

Кандрат Лейка (1860 - 1921). Арніталагічны цыкл вершаў "Сарока", "Бусел", "Журавель", "Птушкі" і інш. Фальклорная першааснова твораў.

К. Лейка - пачынальнік нацыянальнай драматургіі для дзяцей. Казачны сюжэт п'есы "Снатворны мак" (1912). Адухоўленыя вобразы кветак (Мак, Званочак, Ружа, Разяда). Асуджэнне сквапнасці, хітрасці і здрадніцтва (Матыль, Скакунец, Аса). Павучальны змест твора. Выяўленне гуманістычных ідэалаў аўтара.

Францішак Аляхновіч (1883 - 1944). П'еса-казка "У лясным гушчары" (1917). Дабро перамагае зло як асноўны матыў твора.

Карусь Каганец (1868 - 1918). Песенна-лірычныя творы для дзяцей ("Салавейка", "Жаваронча малы", "Сонейка прыгрэла", "Песня зіме"). Ідэйны змест апрацаваных пісьменнікам народных казак "Журавель і чапля", "Ваўчок", паданняў "Адкуль зязюля ўзялася", "Скрыпач і ваўкі".

Вацлаў Ластоўскі (1883 - 1938). Увага пісьменніка да пытанняў школьнага навучання. Агляд кніг "Родныя зярняты" (1915), "Незабудка" - першая пасля лемантара чытанка (1918), "Сейбіт" - другая пасля лемантара чытанка (1918). Фальклорныя матывы ў творах В. Ластоўскага ("Варона і рак", "Пра зязюлю", "Бяздоннае багацце", "Зайчык", "Краскі").

Максім Багдановіч (1891 - 1917). Паэтызацыя прыроды ў вершах ("Па-над белым пухам вішняў...", "Зімой", "Завіруха", "Зімовая дарога" і інш.). Глыбокі псіхалагізм у апавяданнях М. Багдановіча. Зварот М. Багдановіча да фальклорных матываў. Ідэйны змест казкі "Мушка-зелянушка і камарык - насаты тварык" (1915). Далучэнне дзяцей да асноў народнай маралі. Майстэрства М. Багдановіча як паэта-казачніка.

ТЭМА 3. ДЗІЦЯЧАЯ ЛІТАРАТУРА Ў 20-Я ГАДЫ ХХ СТ.

Задачы літаратуры для юнага чытача: асваенне новых тэм, пашырэнне сувязі з жыццём, жанравае ўзбагачэнне.

Перыядычны друк для дзяцей. Дзейнасць часопісаў "Зоркі" (1921 - 1922), "Беларускі піянер" (1924 - 1929), газеты "Піянер Беларусі" (з 1929).

Дыскусія аб развіцці казачнага жанру ў літаратуры для падростаючага пакалення. Іранічны змест казкі У. Жылкі "Курка Рабка". Выхад у свет казак Якуба Коласа, Змітрака Бядулі, У. Дубоўкі, С. Шушкевіча.

Жыццесцвярджальны, мажорны, рамантычна-ўзнёслы пафас паэзіі (вершы Янкі Купалы, Якуба Коласа, А. Александровіча, А. Якімовіча і інш.).

Ідэйна-тэматычныя набыткі прозы для юнага чытача. Праблематыка зборнікаў апавяданняў "Першыя крокі", "Крок за крокам" (1925) Якуба Коласа, "Гул бубна" (1925) А. Якімовіча. Вобразы дзяцей у апавяданнях М.

Зарэцкага, М. Гарэцкага. Апавяданні Янкі Маўра 20-х гадоў, іх роля ў пашырэнні тэматычных абсягаў дзіцячай літаратуры.

Першыя юнацкія аповесці "Свінапас" (1923 - 1924) Міхася Чарота, "Два" (1925) А. Вольнага. Спроба стварэння прыгодніцкага рамана - "Ваўча-няты" (1925) А. Александровіча, А. Вольнага, А. Дудара. Адлюстраванне ў творах змагання юных герояў за свабоду свайго народа, за вызваленне роднага краю ад акупантаў.

Драматычныя творы для дзяцей. П'есы М. Чарота "Пастушкі" (1921), С Новіка-Пеюна "Цудоўная ноч" (1927), "Ёлка Дзеда Мароза" (1927).

Алесь Гарун (1887 - 1920). Шматграннасць таленту. Паэтызацыя прыроды, выяўленне пашаны да роднай мовы ў зборніку вершаў "Матчын дар" (1918).

Услаўленне справядлівасці, міласэрнасці, дабрыні ў п'есах "Хлопчык у лесе" і інш. (зб. "Жывыя казкі для дзіцячага тэатру", 1920).

Перыядычны друк у Заходняй Беларусі Дзейнасць часопіса "Заранка" (1927 - 1931, рэдактар Зоська Верас). Папулярызацыя роднага слова на старонках часопіса (творы А. Гаруна, К. Буйло, Я. Коласа, М. Машары і інш.).

Поспехі і выдаткі ў літаратуры 20-х гадоў.

ТЭМА 4. ДЗІЦЯЧАЯ ЛІТАРАТУРА Ў 30-Я ГАДЫ ХХ СТ.

Далейшае развіццё дзіцячай літаратуры ў жанравых і тэматычных адносінах. Роля перыядычных выданняў у папулярызацыі мастацкага слова. Беларуская літаратура на старонках заходнебеларускіх часопісаў "Пралеска" (1934 - 1935), "Снапок" (1937), "Беларускі летапіс" (1933 - 1939).

Пошукі пісьменнікаў у стварэнні вобраза юнага героя сучаснасці (апавесці "Перамога", 1930, "Незвычайны мядзведзь", 1935, Алеся Якімовіча, "Пастка", 1935, Сымона Баранавых). Пэўная задазненнасць сюжэтаў, схематызм і спрошчанасць характараў. Свет прыроды і дзяцінства ў апавяданнях Л. Чарняўскай (кнігі "Варка", 1928, "Кот Знайдзён", 1929, "Андрэйка", 1930, "Лявонка", 1932, "Сталёвы конь", 1933).

Узбагачэнне мастацкага вопыту дзіцячай літаратуры творамі Янкі Маўра ("Палескія рабінзоны", 1930), М. Лынькова ("Міколка-паравоз", 1936). Паглыбленне псіхалагізму ў творах гэтага перыяду ("Насцечка", 1940, Кузьмы Чорнага).

Паэзія для дзяцей: народна-песенныя матывы, патрыятычны пафас (вершы "Дзіцячае" Янкі Купалы, "За навуку", "Дзед-госць" Якуба Коласа, "Маладая вясна" Змітрака Бядулі).

Жанр казкі ў дзіцячай літаратуры 30-х гг. ("Каваль Вярнідуб", 1935, А. Якімовіча; "Пра смелага ваяку Мішку і яго слаўных таварышаў", 1935, М. Лынькова; "Мурашка Палашка", 1939, "Сярэбраная табакерка", 1940, Змітрака Бядулі).

Дзіцячая драматургія: п'есы "Цудоўная дудка", "Дзед і жораў" (1939)
В. Вольскага. Фальклорная аснова твораў. Сцэнічнае жыццё.

ТЭМА 5. ЯНКА КУПАЛА (1882-1942)

Маленства паэта паводле кнігі З. Бандарынай "Ой, рана на Івана..." (1979), У. Сулкоўскага, А. Міраславіча "Янка Купала" (2007).

Цеплыня, непасрэднасць, эмацыянальная танальнасць, лірызм, сувязь з традыцыямі беларускага дзіцячага фальклору як адметныя рысы творчасці Янкі Купалы для юнага чытача. Паэтычны роздум над лёсам дзяцей, іх будучыняй (вершы "Над калыскай", "Сіročая доля", "Песня сіраты").

Вершы Янкі Купалы на старонках часопіса "Зоркі": "Песня і казка", "Мароз", "Бай", "Сын і маці" і інш. Думка аб неабходнасці спалучэння ў дзіцячай літаратуры казачнага з рэалістычным ("Песня і казка"). Абуджэнне ў дзяцей пачуцця нацыянальнай годнасці, выхаванне любові да роднай зямлі, да роднай мовы — верш "Сын і маці". Сугучнасць думак верша нашаму часу. Паэтызацыя красы зімовай прыроды ў вершы "Мароз". Традыцыі фальклорнай паэтыкі ў творчасці Янкі Купалы.

Вершы Янкі Купалы 30-х гг. для юных чытачоў. Выкарыстанне фальклорных матываў і танцавальнай рытмікі ў вершы "Дзіцячае". Заахвочванне дзяцей да вучобы. Гісторыя напісання верша "Хлопчык і лётчык". Паэтызацыя духоўнага свету юнага героя: цікаўнасць, прага ведаў, імкненне пранікнуць у таямніцы су свету. Пераклад верша на рускую мову М. Ісакоўскім. Паказ шырокіх жыццёвых перспектыў для моладзі ў вершах "Сыны", "Алеся". "Хлопчык і лётчык на вайне" - раскрыццё думак і перажыванняў падлетка, абумоўленых трагедыяй вайны. Элементы ўмоўнасці ў творы.

Янка Купала - перакладчык дзіцячай паэзіі (пераклады вершаў "Ёлачка" Р. Кудашовай, "Дзед і баба" Ю. Крашэўскага).

Эстэтычнае і выхаваўчае значэнне твораў Янкі Купалы для юных чытачоў.

ТЭМА 6. ЯКУБ КОЛАС (1882-1956)

Маленства пісьменніка паводле кніг Максіма Лужаніна "Песня з леснічоўкі" (1982), С. Александровіча "На шырокі прастор" (1972), У. Сулкоўскага, А. Міраславіча "Якуб Колас" (2007).

Увага пісьменніка да праблем нацыянальнай літаратуры. Якуб Колас - аўтар "Другога чытання для дзяцей беларусаў".

Гуманістычны змест апавяданняў "Дзеравеншчына" (1912), "Сірата Юрка" (1914), "У старых дубах" (1912). Прырода і дзеці. Паказ імкнення

дзяцей да свету, дзе пануе гармонія. Тыпалагічнае падабенства апавяданняў "Ванька" А.Чэхава і "Дзеравеншчына" Якуба Коласа. Праблематыка апавяданняў "Страшнае спатканне", "Наталька", Джон і муха", "Рыбакі", "Чоран". Глыбіня пранікнення ў псіхалогію дзяцей.

Народная казка ў апрацоўцы Якуба Коласа ("Дудар", "Як пеўнік ратаваў курачку", "Пчала і шэршань", "Зайкіна хатка" і інш.).

Фальклорная аснова і павучальны змест казкі "Дзед і мядзведзь" (1918).

Вершаваная казка "Рак-вусач" (1926). Творчае пераасэнсаванне матываў казак "Дуб і чароціна", "Цяжкая доля", "Лёгкі хлеб". Вобразы рака-пустэльніка, карася-паэта, жыта. Паэтызацыя прыроды. Эстэтычнае, пазнавальнае і выхаваўчае значэнне казкі.

Пейзажныя вершы для дзяцей: "На полі вясной", "На рэчцы зімою", "Песня аб вясне", "Зіма", "На лузе", "Ручэй" і інш. Меладычнасць, высокая культура верша. Сатырычны верш "Савось-распуснік" (1926). Майстэрства паэта-псіхолога.

Паэма "Міхасёвы прыгоды" (1934). Прырода і дзеці. Арганічнае адзінства лірычнага і эпічнага пачаткаў. Метафарычнасць мовы.

"На прасторах жыцця" (1926) як першая спроба распрацаваць жанр юнацкай аповесці. Паэтызацыя калектыўнай працы. Імкненне моладзі да набыцця ведаў, да асветы. Сучаснае прачытанне твора.

Якуб Колас - тэарэтык дзіцячай літаратуры. Традыцыі Коласава майстэрства ў сучаснай літаратуры для юнага чытача.

ТЭМА 7. ЗМІТРОК БЯДУЛЯ (1886-1941)

Маленства Змітрака Бядулі (Самуіла Яфімавіча Плаўніка) паводле кнігі "У дрымучых лясках" (1940).

Пачатак літаратурнай дзейнасці. Тэматыка, мастацкія асаблівасці апавяданняў 1912 - 1915 гг. ("Пяць лыжак заціркі", "Малыя дрывасекі", "Велікодныя яйкі", "Дзе канец свету?"). Драматызм, вастрыня канфліктаў, глыбокі псіхалагізм, прастата і лаканічнасць апісання.

Змітрок Бядуля - галоўны рэдактар часопіса "Зоркі". Погляды пісьменніка на развіццё дзіцячай літаратуры і перыядычнага друку (артыкулы "Справа стварэння новых школьных падручнікаў і выдання дзіцячага часопіса", "У справе выдання беларускіх кніг", "Аб дзіцячым друку" і інш.).

Паэзія 3. Бядулі для маленькага чытача: "Мае забавы", "Дудачка", "Калыханка", "Вясной", "Сняжынкi", "Конік", "Лісічка", "Верабейчык" і інш. Гармонія чалавека і прыроды. Песенная, музычная інструментарна вершаў. Дынамічнасць сюжэтаў, графічная выразнасць малюнкаў, вобразнасць мовы.

Зварот да сюжэтаў і матываў вуснай народнай творчасці. Аналіз казак "Скарб", "Бліночак з неба", "Іванка-прастачок", "Музыка". Ідэя неперажнаснасці калектыву ў вершаванай казцы "Мурашка Палашка" (1939). Алегарычны сэнс вобразаў і сітуацый. Мастацкія асаблівасці. Пошукі новых шляхоў мастацкага адлюстравання агульначалавечых праблем. Увасабленне ідэі бяссмерця ў казачным жанры - аповесць "Сярэбраная табакерка" (1940). Кантрастнае размежаванне добра (вобразы дзіда-дзеда, лесніка, шаўца Юркі Дратвы, паляўнічага Саўкі, сіраты Люсенькі, аптэкара Савіцкага, каваля Ксаверы) і зла (вобразы пані Сарачынскай, кардынала Баніфацыя, караля Пінг-Понга і інш.). Умоўнасць вобразаў. Праблема захавання міру на зямлі. Асаблівасці кампазіцыі - спалучэнне рэальных сцэн з фантастычнымі. Афарыстычнасць мовы. Васіль Вітка пра "Сярэбраную табакерку".

Майстэрства Змітрака Бядулі як дзіцячага пісьменніка.

ТЭМА 8. ЯНКА МАЎР (1883-1971)

Старонкі жыцця Янкі Маўра (Івана Міхайлавіча Фёдарова) паводле аўтабіяграфічнай аповесці "Шлях з цемры" (1948 - 1957). Праца настаўнікам. Шматграннасць таленту пісьменніка.

Пачатак літаратурнай дзейнасці. Навукова-пазнавальная аповесць "Чалавек ідзе" (1926). Апісанне клімату, жывёльнага, расліннага свету, жыцця першабытных людзей. Элементы казачнасці ў творы.

Апавяданні 20-х гадоў "Слёзы Тубі", "Незвычайная прынада", "Лацароні". Вобразы дзяцей у іх. Асаблівасці кампазіцыі. Роля эпілогаў у раскрыцці ідэйнага зместу твораў.

Распрацоўка жанраў прыгодніцкай аповесці ("У краіне райскай птушкі", 1928, "Сын вады", 1928), рамана для юнага чытача ("Амок", 1929). Праблема правоў чалавека і чалавечнасці. Апісанне экзатычнай прыроды, норваў і звычай туземцаў праз напружаныя сітуацыі і займальнасць сюжэту.

Зварот да нацыянальнай тэматыкі. Праблема чалавека і прыроды, іх узаемаадносін у аповесці "Палескія рабінзоны" (1930). Творчая распрацоўка пісьменнікам традыцыйнага сюжэта рабінзанады. Праблема выхавання асобы ў паўсядзённым жыцці (школьная аповесць "ТВТ", 1934). Асоба і калектыў. Ацэнка аповесці "ТВТ" Янкам Купалам, М. Горкім, С. Маршакм.

Псіхалагічныя апавяданні Янкі Маўра 30-х гадоў: "Шчасце", "Бярозавы конь", "Падарожжа вакол дома". Вобразы дзяцей. Матывы дабырні, даверу, узаемаразумення паміж людзьмі.

Гуманістычны пафас, глыбокі псіхалагізм твораў пра абпаленае вайной маленства ("Дом пры дарозе", "Завошта?", "Максімка", незакончаная аповесць "Дзяўчына-маці").

Спраба распрацаваць жанр фантастычнай аповесці ("Фантамабіль

прафесара Цылякоўскага, 1954). Навуковая дакладнасць і мастацкія пралікі.

Аўтабіяграфічная аповесць "Шлях з цемры" (першая частка надрукавана ў 1948 г., другая - у 1956, трэцяя - у 1957). Вобразы Янкі і маці. Адметнасць кампазіцыі.

Значэнне творчасці Янкі Маўра ў развіцці дзіцячай літаратуры. Творы пісьменніка ў ацэнцы крытыкаў і літаратуразнаўцаў.

ТЭМА 9. ДЗІЦЯЧАЯ ЛІТАРАТУРА ПЕРШАГА ПАСЛЯВАЕННАГА ДЗЕСЯЦІГОДДЗЯ

Грамадска-палітычная атмасфера пасля Перамогі. Абмеркаванне праблем развіцця дзіцячай літаратуры на пісьменніцкіх з'ездах і пленумах (выступленні А. Якімовіча, Э. Агняцвет, А. Пальчэўскага і інш.).

Прыход новых аўтараў (Васіль Вітка, А. Вольскі, П. Кавалёў, А. Васілевіч, Я. Бяганская, В. Хомчанка, Н. Гілевіч, Е. Лось, А. Дзеружынскі і інш.)

Патрыятычная накіраванасць мастацкай літаратуры ў гады Вялікай Айчыннай вайны (вершы Янкі Купалы, Якуба Коласа, Максіма Танка, А. Куляшова, П. Броўкі, апавяданні Кузьмы Чорнага, М. Лынькова). Арганічнае збліжэнне літаратуры для дарослага чытача і дзяцей. Асобныя творы, напісаныя ў вайну для дзяцей: верш Янкі Купалы "Хлопчык і лётчык на вайне" (інтэрпрэтацыя верша "Хлопчык і лётчык"), апавяданне А. Якімовіча "Піянер Геня", зборнік вершаў Эдзі Агняцвет "Міхасёк" і лібрэта дзіцячай оперы "Джанат".

Шляхі развіцця прозы ў першае пасляваеннае дзесяцігоддзе, яе шматтэмнасць і шматжанравасць.

Увага да тэмы Вялікай Айчыннай вайны. Некаторыя аспекты праблемы "дзяцінства і вайна". Дзіцячае бачанне як спосаб выяўлення і асэнсавання рэчаіснасці - кніга пісьмаў-успамінаў дзяцей "Ніколі не забудзем" (1948). Гісторыя стварэння. Вобразы дзяцей і дарослых. Якуб Колас, Янка Брыль пра кнігу.

Дзяцінства ў полымі вайны: трагічныя абставіны і гераізм падлеткаў. Першыя творы на тэму "дзяцінства і вайна" (аповесць "Андрэйка" (1948) П. Кавалёва, "Самыя юныя" (1949) І. Сіўцова, паэмы "Песня пра піянерскі сцяг" (1949), "Будзем сябраваць" (1955) Эдзі Агняцвет, "Алёнчына школа" (1951) К. Кірэенкі, "Ідзі, мой сын" (1953) А. Бялевіча). Недастатковая псіхалагічная напоўненасць вобразаў як адзін з недахопаў гэтых твораў.

Паказ мужнасці, жыццёстойкасці народа ў паэме "Прыгоды дзедка Міхеда" (1956) А. Астрэйкі. Фальклорныя традыцыі ў творы.

Гуманістычны пафас апавяданняў "Завошта?", "Максімка", "Дом пры дарозе" Янкі Маўра. Паказ душэўнай прыгажосці, высакароднасці і чалавечнасці дарослых праз іх адносіны да дзяцей.

Янка Брыль (1917 - 2006). Старонкі жыцця Янкі Брыля (аповесць пра

"мінулага сябра маленства" "Сіročы хлеб", 1942 - 1956). Агульнае ў лёсе Даніка Мальца і будучага пісьменніка.

Эмацыянальнасць, лірызм, высокая культура мовы як характэрныя рысы творчасці Янкі Брыля для дзяцей (кнігі "Ліпа і клёнік", 1949; "Зялёная школа", 1951; "Светлае ранне", 1954). Праблемы маральна-эстэтычнага выхавання ў апавяданнях "Жыў-быў вожык", "Ветэрынар", "Сняжок і Волечка", "Ліпа і клёнік". Услаўленне прыгажосці жыцця ў апавяданнях "Усмешка", "Малітва", "Мы з ім сябры", "Чым накармілі Мішутку". Паэтызацыя працы ў апавяданні "Лазунок". Гуманістычная накіраванасць апавядання "Зялёная школа". Глыбіня пранікнення ў псіхалогію дзяцей.

Вылучэнне дзіцячага пачатку ў асобе дарослага ("Як маленькі"). Бачанне навакольнага свету вачыма дзяцей ("На сцежцы — дзеці", 1988).

Выступленні пісьменніка па праблемах дзіцячай літаратуры ("Слова пра дружбу", "Гледзячы ў чыстыя вочы", "Паэт і чалавек" і інш.).

Здабыткі і пралікі ў распрацоўцы школьнай тэмы (аповесці М. Гамолкі "Лета ў Калінаўцы", 1950, "Добры дзень, школа!", 1953; А. Якімовіча "Гаворыць Масква", 1954; зборнікі апавяданняў П. Кавалёва "Згублены дзённік", 1954; М. Даніленкі "Вернасць слову", 1956; А. Васілевіч "Заўтра ў школу", 1956 і інш.). Уплыў тэорыі бесканфліктнасці.

Зварот да тэмы гістарычнага мінулага ў аповесцях "Базылёў курган" (1954) А. Якімовіча, "Шлях з цемры" (1948 - 1957) Я. Маўра.

Жанравае ўзбагачэнне пасляваеннай дзіцячай прозы (навукова-фантастычная аповесць "Фантамабіль прафесара Цылякоўскага", 1954, Янкі Маўра, краязнаўчыя нарысы "Па лясных сцежках", 1948, "У лясках над Бярозай", 1955, В. Вольскага).

Наследаванне фальклорных традыцый і наватарства паэтаў. Агляд кніг для дзяцей: "Васількі" (1947) Эдзі Агняцвет, "Рыбы нашых рэк" (1952) А. Вялюгіна, "Маленькім сябрам" (1955) А. Вольскага, "Ластаўкі" (1950), "Сонечная раніца" (1955) Янкі Журбы.

ТЭМА 10. АЛЕСЬ ЯКІМОВІЧ (1904-1979)

Дзяцінства будучага пісьменніка. Вучоба ў Белпедтэхнікуме, Белдзяржуніверсітэце. Праца настаўнікам.

Удзел у выданні часопіса "Беларускі піянер". Першыя публікацыі і першыя кнігі "Гул бубна" (1925) і "Вершы" (1925). Недахопы ранніх твораў: абстрактнасць, дэкларацыйнасць у адлюстраванні рэчаіснасці.

Уменне пісьменніка дапамагчы юнаму чытачу праз мастацкае слова асэнсаваць важныя падзеі, што адбываліся ў краіне у розныя гістарычныя перыяды: зборнікі апавяданняў "Залаты зуб" (1937), "Помета" (1946), "Сябры" (1948), "Я - юны піянер" (1952). Рамантызацыя ўчынкаў падлеткаў, што змагаюцца за новыя ідэі, за савецкую ўладу: апавяданні

"Юзік" (1935), "Санька"(1947), аповесці "Перамога" (1930), "Незвычайны мядзведзь" (1935). Недахопы твораў: схематызм канфліктаў, ідэалізаванасць характараў герояў. Зварот пісьменніка да маральна-этычных праблем (зборнік аповяданняў "Залатыя рукі", 1975).

Тэма Вялікай Айчыннай вайны ў творчасці А. Якімовіча: аповесць "Смелыя людзі" (1960), аповяданні "Аўтамат" (1945), "Аладкі" (1944), "Чарнавочка" (1947).

Сучаснасць і далёкая гісторыя ў аповесці "Базылёў курган" (1954).

Узросшае майстэрства пісьменніка у 60 - 70-я гады. Гістарычная панарама жыцця беларускага народа на працягу 1857 - 1918 гг.: аповесці "Адкуль ліха на свеце" (1963), "Канец сервітуту" (1968), "Кастусь Каліноўскі" (1971), "Цяжкі год" (1976). Пошукі сялянствам шляхоў выхаду з-пад улады варожых сацыяльных сіл. Асаблівасці кампазіцыі тэтралогіі. Мастацкі вымысел і дакументальнасць.

Зварот да вуснай народнай творчасці. Творчая апрацоўка казак: зборнікі "Каток - залаты лабок" (1955), "Бацькаў дар" (1959), "3 рога ўсяго многа" (1959), "Людзей слухай, а свой розум май" (1980), "Андрэй за ўсіх мудрэй" (1983).

Трансфармацыя фальклорных матываў у казках "Каваль Вярнідуб", "Першае яечка", "Пра смелага Вожыка", "Лянота", "Вераб'ёвы госці" і інш.

А. Якімовіч - перакладчык казак А. Пушкіна, С. Маршака, К. Чукоўскага.

Успаміны пісьменнікаў пра А. Якімовіча.

ТЭМА 11. УЛАДЗІМІР ДУБОЎКА (1900-1976)

Дзяцінства будучага паэта паводле аўтабіяграфічных аповяданняў-успамінаў (кніга "Пялёсткі", 1970). Вучоба ў настаўніцкай семінарыі і Вышэйшым літаратурна-мастацкім інстытуце імя В. Брусава. Гады зняволення (1930 - 1957). Рэабілітацыя (1957).

Першыя творы для дзяцей (казкі "Музыка-чарадзейнік", "Залатое дно"). Супрацоўніцтва ў часопісе "Беларускі піянер" (1924).

Вяртанне ў літаратуру пасля працяглага перапынку. Творчае асваенне традыцый вуснай творчасці народаў свету: зборнікі казак "Цудоўная знаходка" (1960), "Мілавіца" (1962), "Кветкі - Сонцавы дзеткі" (1963), "Залатыя зярняты" (1975). Маральна-этычная праблематыка казак, філасафічнасць зместу. Зварот да праметэеўскіх матываў, услаўленне подзвігу ў імя шчасця грамады ("Як Сінячок да сонца лётаў", "Мілавіца"). Паэтызацыя красы і велічы чалавека ў стваральнай працы ("Чые рукі прыгажэйшыя", "Хто дужэйшы"). Услаўленне розуму, мудрасці, кемлівасці ("Разумная дачка"). Асуджэнне людскіх заган: сквапнасці, эгаізму,

прыстасаванства, ашуканства, здрады сяброўству, гультай-ства ("Сквапныя мядзведзікі", "Пузыр, Саломіна і Лапаць", "Вожакаў суд", "Казка пра зачараваную Лілю", "Айога", "Кветкі - Сонцавы дзеткі", "Праўдзівы хлопчык" і інш.) Асаблівасці паэтыкі. Афарыстычныя выслоўі, іх павучальны сэнс. Арыентацыя мастацкага мыслення паэта на народную мову. Блізкасць твораў У. Дубоўкі да "Казак жыцця" Якуба Коласа і апрацаваных легенд Максіма Танка.

Тэма чалавека і прыроды ў навукова-пазнавальных аповесцях У. Дубоўкі "Жоўтая акацыя" (1967), "Ганна Алелька" (1969) і прыгодніцкай аповесці "Як Алік у тайзе заблудзіўся" (1974). Асаблівасці падачы матэрыялу.

Адлюстраванне ў творах У. Дубоўкі духоўнага вопыту чалавецтва, які патрэбен і нашаму сучасніку.

ТЭМА 12. ДЗІЦЯЧАЯ ЛІТАРАТУРА 1955 - 1965 гг.

Літаратурна-грамадская атмасфера сярэдзіны 50 - 60-х гг. Вяртанне на радзіму рэпрэсаваных пісьменнікаў С. Грахоўскага, У. Дубоўкі, А. Пальчэўскага, С. Шушкевіча, А. Звонака, Я. Пушчы. Ідэйныя і эстэтычныя пошукі гэтых аўтараў у літаратуры.

Здабыткі паэзіі Васіля Віткі, С. Грахоўскага, С. Шушкевіча, М. Калачынскага і інш.

Аляксей Пысін (1920 - 1981). Вобраз роднага краю ў кнігах паэзіі "Матылёчкі-матылі" (1962), "Вясёлка над плёсам" (1964), "Кавылёк" (1966).

Еудакія Лось (1929 - 1977). Свет маленства і прыроды ў кнігах "Абутая ёлачка" (1961), "Казка пра Ласку" (1963), "Вяселікі" (1964).

Проза. Узмацненне цікавасці да маральна-этычнай праблематыкі. Кнігі апавяданняў А. Васілевіч "Заўтра ў школу" (1956), "Сябры" (1958); М. Даніленкі "Вернасць слову" (1956); П. Кавалёва "Згублены дзённік" (1954); А. Пальчэўскага "Беражанкі" (1958), "Аля і Галя" (1961), "Дым над лесам" (1964).

Прыродазнаўчыя нарысы і апавяданні В. Вольскага "Родны край" (1961).

ТЭМА 13. ДЗІЦЯЧАЯ ЛІТАРАТУРА 1965 - 1985 гг.

Плэннае развіццё прозы. Пашырэнне тэматычных абсягаў.

Жанрава-стылявыя пошукі ў адлюстраванні тэмы Вялікай Айчыннай вайны. Творчасць літаратараў - "дзяцей вайны". Трылогія "Мы з Санькам у тыле ворага" (1968), "Мы - хлопцы жывучыя" (1970), "Мы з Санькам - артылерысты..." (1989) Івана Сяркова. Жахі акупацыі вачыма дзяцей. Спалучэнне гераічнага, камічнага і драматычнага. Агульназначнасць зместу асабістага ўспаміну.

Арыентацыя на перажытае ў аповесцях Б. Сачанкі "Апошнія і першыя" (1969), В. Казько "Суд у Слабадзе" (1979). Матывы сіроцтва, трапчных стратаў, болю, памяці.

Сповідзь дарослых, якія ў маленстве былі відавочцамі ваенных падзей, ахвярамі ліхалецця - "Апошнія сведкі" (1985) С. Алексіевіч. Янка Брыль пра кнігу.

Творы ваеннай тэматыкі ў чытанні дзяцей (А. Кулакоўскага, М. Гамолкі, Д. Слаўковіча, Г. Бураўкіна, Г. Васілеўскай, А. Кобец-Філімонавай).

Навукова-пазнавальная літаратура. Элементы публіцыстыкі ў ёй. Краязнаўчыя кнігі В. Вольскага "Падарожжа па краіне беларусаў" (1968), "Палессе" (1971). Цыклы прыродазнаўчых нарысаў пісьменніка "Лёс Дункана" (1978), "Дзень добры, Бяроза" (1984).

"Зямля над белымі крыламі" (1977) У. Караткевіча - эмацыянальна-ўзнёслы сказ пра Беларусь. Нарыс пісьменніка "Белавежская пушча" (1975).

Традыцыйныя вобразы, матывы і наватарства У. Караткевіча-казачніка ("Казкі", 1975).

Вядучыя матывы, вобразы літаратуры для дзяцей гэтага перыяду. Агляд творчасці Д. Слаўковіча, П. Рунца, П. Кавалёва, В. Хомчанкі, М. Янчанкі.

Лірычнасць, нацыянальная адметнасць прозы Клаўдзіі Каліны (1927 - 1994). Малюнкі прыроды, свет дзяцінства, казачныя матывы ў кнігах "Каляровыя месяцы" (1975), "Світанак", "Бабуля Насця, дзед Адам, Петрык і казаРагуля"(1985).

Свет дзяцінства ў апавяданнях В. Гарбука (зб. "Незнарок і знарок", 1969; "Такіх кветак не бывае", 1971; "Горад без папугайчыкаў", 1983), У. Юрэвіча (зб. "Тараскавы турботы", 1966; "Дзе начуе сонца", 1970; "Нястрашны страх", 1986).

Павел Місько (нарадзіўся ў 1931). Пазнавальны і выхаваўчы патэнцыял апавяданняў П. Місько пра прыроду "Восеньскім днём", "Лясныя дарункі" і інш. Маральна-этычная праблематыка апавяданняў "Добры чалавек", "Каляндар сумлення". Гумарыстычная аповесць "Навасёлы, або Праўдзівая, часам вясёлая, часам страшнаватая кніга пра незвычайны месяц у жыцці Жэні Мурашкі" (1972). Элементы прыгодніцтва ў творы. "Напаўфантастычныя" аповесці "Прыгоды Бульбобаў" (1977), "Грот афаліны" (1985). Праблемы сяброўства, чалавечых узаемаадносін у творах.

Спалучэнне фантастычнага з рэальным у казках Н. Тулупавай (зб. "Бізоны-рабінзоны", 1983).

Паэзія. Жанрава-тэматычная разнастайнасць. Багацце творчых індывідуальнасцей.

Сяргей Грахоўскі (нарадзіўся ў 1913). Гуманістычная скіраванасць, пропаведзь дабра і справядлівасці ў творах паэта (зб. "Ад вясны да вясны",

1959; "Сённяя і заўтра", 1961; "Гарыць касцёр", 1966; "Сонечная сцежка", 1980; "Знаходка", 1985). Гумар, арыгінальнасць сюжэтаў, асаблівасці рыфмоўкі ў вершах паэта.

Анатоль Грачанікаў (1938 - 1991). Праца ў рэдакцыях дзіцячых часопісаў "Вясёлка", "Бярозка". Уплыў духоўнай спадчыны беларускага народа на творчасць паэта.

Праблема прызначэння і ўздзеяння мастацтва ў "Казцы пра Іванганчара і пачвару цара" (1980). Матывы дабрата, сумленнасці ў казках "Чорны замак", "Жывая вада" (зборнік "Жывая вада", 1985).

Тэматычная разнастайнасць паэзіі А. Грачанікава.

Алег Лойка (нарадзіўся ў 1931). Свет дзяцінства і прыроды ў вершах паэта (кнігі "Як Тоня рэха шукала" (1962), "Карагод дзівосных прыгод" (1966), "Каля млына" (1972), "Дзе хто начуе?" (1977). Займальнасць сюжэта, метафарычнасць мовы, цеплыня інтанацый, меладычнасць паэтычнага радка.

Васіль Зуёнак (нарадзіўся ў 1935). Народныя ідэалы даброты, сумленнасці, прыгажосці ў вершах, казках і жартах паэта (кніга "Хата, поўная гасцей", 1987). Загадкі В. Зуёнка пра звярыны, птушыны і раслінны свет ("Сонечны клубочак", 1972). Тонкае адчуванне гукаў, колераў, фарбаў жывой народнай мовы. Характэрныя прыкметы паэзіі В. Зуёнка - рытмічная разнастайнасць, лёгкасць гучання, імкліваць, насычанасць дзеяннем.

Агляд паэтычных зборнікаў: Л. Геніюш "Казкі для Міхаські" (1979), "Добрай раніцы, Алесь" (1976), А. Пысіна "Колькі сонцаў" (1979), І. Муравейкі "Няхай сонца не заходзіць" (вершы, паэмы, казкі, 1981), "Я прыдумаў казку" (1985); А. Дзеружынскага "Той, хто працуе" (1984), Н. Галіноўскай "Кніжчыны сябры" (1975), "Мой дзень" (1977), М. Чарняўскага "Дзе пяцёркі прадаюцца" (1978), "Звініць званок", (1982), П. Пранузы "Фарбы восені" (1982), В. Лукшы "Зялёная бальніца" (1974), "Лета - круглы год" (1978). Зварот да фальклору і пошукі новых жанравых форм.

Драматургія для дзяцей. Гераічныя п'есы А. Махнача ("Шпачок", 1963; "Гаўрошы Брэсцкай крэпасці", 1969), В. Зуба ("Марат Казей", 1963; "Юнацтва рыцара", 1972). Адметная сюжэтна-вобразная структура п'ес А. Вярцінскага "Дзякуй, вялікі дзякуй!" (1983), Г. Каржанеўскай "Іван Світаннік" (1981), "Шукайце кветку-папараць" (1985).

ТЭМА 14. МАКСІМ ТАНК (1912-1995)

Першыя творы Максіма Танка для дзяцей у заходнебеларускіх часопісах "Беларускі летапіс" і "Снапок". Увага паэта да вуснай народнай творчасці. Агляд кнігі "Блікі сонца" (1997).

Тэматыка і праблематыка твораў Максіма Танка для дзяцей. Услаўленне смеласці і самаахвярнасці ў барацьбе за праўду і

справядлівасць ("Сказ пра Вяля"). Ідэя непераможнасці мастацтва ("Казка пра Музыку"). Народная легенда пра музыку ў апрацоўцы М. Багдановіча, Я. Купалы, Я. Коласа, З. Бядулі, У. Дубоўкі і Максіма Танка. Вершаваная апрацоўка народных казак "Конь і Леў", "Галінка і верабей", "Ехаў казачнік Бай", "Журавель і чапля". Маральна-этычныя праблемы ў гэтых казках. Праблемы таварыскасці, сціпласці ў творах з уласна аўтарскім сюжэтам ("Жук і слімак", "Мухамор". "Казка пра мядзведзя", "Сярод лясоў наднёманскіх"). Сцвярджэнне неабходнасці беражлівых адносін да прыроды ў казках "Калі вясна прыйшла", "Быль пра злога Сухавея". Напаўненне традыцыйнага казачнага сюжэта сучасным зместам - "Быліна пра касмічнае падарожжа Мураша Бадзіні". Спалучэнне рэальнага і неверагоднага ў творах паэта.

Тонкае разуменне асаблівасцей дзіцячага ўспрымання свету: вершы "Падслуханае", "Слімак", "Божыя кароўкі", "Магчыма, не чулі", "Чаму птушкі лётаюць", "Красуня", "Света", "Мама" і інш.

"Лемантар" Максіма Танка як вандроўка па моўных сховах. Метафарычнасць, казачная асацыятыўнасць, нацыянальны каларыт твораў паэта.

ТЭМА 15. СТАНІСЛАЎ ШУШКЕВІЧ (1908-1991)

Маленства паэта. Вучоба ў Мінскім педагагічным тэхнікуме, Вышэйшым педагагічным інстытуце. Праца ў бібліятэках і рэдакцыях рэспубліканскіх газет. Неабгрунтаваныя арышты і высылкі ў Сібір (з 1936 г., двойчы). Вяртанне на радзіму (1956). Канчатковая рэабілітацыя (1975).

Пачатак літаратурнай дзейнасці (зборнік "Вершы", 1934). Рамантычная акрыленасць, услаўленне праяў штодзённага жыцця, метафарычнасць мовы як адметныя рысы паэзіі С. Шушкевіча 20-30-х гадоў. Першыя крокі ў дзіцячай літаратуры - казка "Звярыны баль" (1929). Невыразнасць ідэі. Новая рэдакцыя твора (1936).

Працяг літаратурнай дзейнасці пасля доўгага перапынку. Арыентацыя паэта на фальклорныя традыцыі. Вобразы беларускай фауны і флоры як скразныя ў кнігах для дзяцей: "Лясная калыханка" (1958), "Сарочы керамок" (1959), "Колькі кіпцікаў у кошкі" (1972), "Барадаты камар" (1977), "Едзе страшная Яга" (1985), "Казёл на верталёце" (1987). Драматычная напружанасць сюжэта, камізм сітуацый, гульнёвыя элементы, займальнасць і павучальнасць, псіхалагічная выразнасць казак ("Хворы жораў", 1957, "Камар-брынкун і жаба-квакуха", 1959, "Ліса едзе на кірмаш...", 1959, "Пра Лісу-хітруху і добрых сяброў Мядзведзя, Зайца і Пеўніка", 1960, "Конік і Страказа", 1960). Прыём ан-трапамарфізму. Напаўненне традыцыйных казачных сюжэтаў новым зместам, набліжэнне да сучаснасці (зб. "Ліса з магнітафонам", 1979). Маральна-этычныя праблемы ў вершах ("Хрыпаты

пеўнік", "Свавольнікі", "Каля лесу ехаў зайка", "Пайшоў коўзацца каток", "Танцавалі ў сшытку кляксы", "Непамыцька - хлопчык Віцька", "Трутні", "Чартапалох і чыстацел" і інш.). Сатыра і гумар у вершах.

Тэма працы (вершы "Пчала-госцейка лятала", "Мурашнік", "Казка-быль прарэпку", "Муха-папрадуха", "Трутні", "Працавітыя швачкі" і інш.).

Паэтызацыя прыроды ("Ляціце, птахі", "Вясна прыйшла", "Лістапад", "Усё зіма заснежыла", "Кветкі-званочки" і інш.).

Вершы-жарты ("Парсючок", "Гарбуз", "Колькі кіпцікаў у кошкі", "Журавы", "Рагатыя бэкі-мэкі", "Збіралася ліса ў госці" і інш.).

Асаблівасці паэтыкі вершаў С. Шушкевіча: канкрэтнасць паэтычнага вобраза, дакладнасць рыфмы, інтанацыйнае багацце, меладычнасць.

ТЭМА І Б. ВАСІЛЬ ВІТКА (1911-1996)

Паэт пра сваё маленства, пра настаўнікаў у жыцці і літаратуры. Праца ў рэдакцыях рэспубліканскіх газет і часопісаў. Шматграннасць таленту.

Пстарычны лёс беларускага народа, яго мінулае, сучаснае і будучае, сцвярдженне народа ў праве на сваю бацькаўшчыну, на сваю нацыянальную годнасць як асноўныя тэмы творчасці паэта.

Далучэнне да дзіцячай літаратуры. Псторыя стварэння першай казкі для дзяцей "Вавёрчына гора" (1947). Пафас дзейнай дабраты, узаемадапамогі, калектывізму, народна-песенная вобразнасць, прыём антрапамарфізму. Аналіз казак "Буслінае лета" (1957), "Казка пра цара Зубра" (1959), "ППШ" (1962), "Генерал Верабей" (1962), "Дударык" (1962), "Азбука Васі Вясёлкіна" (1963), "Казкі і краскі" (1984) і інш. Творчае выкарыстанне народных матываў, сюжэтаў, вобразаў, моўна-выяўленчых сродкаў.

Вершаваныя жанры дзіцячага фальклору (калыханкі, пацешкі, лічылікі, загадкі, скорагаворкі) у апрацоўцы Васіля Віткі (зборнікі "Дударык" 1964; "Чытанка-маляванка", 1971; "Ладачкі-ладкі", 1977; "Дом, дзе жывуць словы", 1995; "Урокі роднага слова", 2001). Творы з уласна аўтарскім сюжэтам у гэтых кнігах ("Праводзіны снежнай бабы", "Забіякі", "Карусель", "Іванка" і інш.). Вершы пра птушак (кніга "Госці", 1984). Трапна заўважаныя асаблівасці выгляду і звычак птушак.

Майстэрства Васіля Віткі як апаведальніка ("Зайчык-вадалаз", "Чмяліны мёд", "Трывога ў Ельнічах" і інш.). Юны герой у розных дачыненнях да людзей і прыроды.

Паэма "Беларуская калыханка" (1968) як патрыятычная песня ў гонар маці Радзімы і яе бессмяротных сыноў. Умоўнасць і сімволіка.

Высокая паэтычная культура, спалучэнне заснаваных на народна-паэтычнай глебе займальнасці і пазнавальнасці як адметныя рысы творчасці Васіля Віткі.

Выступленні паэта па праблемах выхавання дзяцей і развіцця дзіцячай літаратуры. Кнігі педагагічных роздумаў "Дзеці і мы" (1977), "Урокі" (1982), "Азбука душы" (1988). Клопат пісьменніка пра садружнасць дзіцяці і свету прыроды. Выхаванне любові да слова і адчування яго характава.

Васіль Вітка — лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь, лаўрэат Ганаровага дыплама імя Г. Х. Андэрсена.

ТЭМА 17. АЛЕНА ВАСІЛЕВІЧ

(нарадзілася ў 1922 г.)

Старонкі жыцця А. Васілевіч паводле тэтралогіі "Пачакай, затрымайся" (1972). Сюжэтна-кампазіцыйныя асаблівасці. Паказ духоўнага станаўлення, фарміравання светапогляду Ганькі Гурыновіч. Увасабленне ў вобразе Ганькі тыповых рыс моладзі 20 - 30-х гадоў. Дасканаласць мастацкага адлюстравання тагачаснага жыцця. Асаблівасці стылю.

Пошукі свайго шляху ў літаратуры (апавесці "У прасторах жыцця", 1947; "Шляхі-дарогі", 1950). Аналітычнасць і псіхалагізм прозы А. Васілевіч: зборнікі апавяданняў "Заўтра ў школу" (1956) "Сябры" (1958), "Апавяданні" (1959), "Калінавая рукавічка" (1963), "Шурка Рэмзікаў" (1985).

Маральна-этычная праблематыка апавяданняў "Шурка Рэмзікаў", "Сябры", "Вернісаж", "Арфа" і інш. Тэма "чалавек і прырода" ў апавяданнях "Браты-артысты", "Геша", "Бабуліны кватаранты", "Калінавая рукавічка" і інш. Раскрыццё ўнутранага свету дзяцей. Сюжэтнасць і эмацыянальнасць апавяданняў.

Успаміны А. Васілевіч пра Я. Коласа, І. Мележа, Я. Маўра, М. Лынькова (кніга "Люблю, хвалюся - жыву", 1986).

ТЭМА 18. ЭДЗІ АГНЯЦВЕТ

(1913-2000)

Тэматычная і жанравая шматстайнасць творчасці Эдзі Агняцвет: кнігі "Мы сур'езныя, мы вясёлыя" (1976), "Доктар Смех" (1977), "Ад зярнятка да вясёлкі" (1981), "Хто пачынае дзень?" (1982), "На двары алімпіяда" (1984), "Рэчка, рэчанька мая" (1991), "Хай часцей смяюцца дзеці" (1997), "Пад сінім небасхілам" (1999).

Паэтызацыя працы (вершы "Мой тата - будаўнік", "Машыніст", "Вясёлка", "Хто пачынае дзень?", "Цагліна", "Скульптар" і інш.). Пейзажныя вершы ("Музыка лесу", "Падарожнік", "Дажджы" і інш.). Тэма аховы прыроды ("Рабінка", "Чаму ў трывозе дзед Мароз", "Рэчка, рэчанька мая" і інш.). Тэма міру і дружбы ("Самае-самае неабходнае", "Мы - дзеці

дружбы, мы - дзеці міру"). Сатырычна-гумарыстычныя вершы ("Параска і падказка", "На дачы ў гамаку", "Шчодры Цішка", "Вельмі ветлівы Мікіта" і інш.). Асуджэнне гультайства, сквапнасці, ганарлівасці. Разнастайнасць адценняў камічнага: ад мяккага гумару да самакрытычнай іроніі. Высокая арганізацыя паэтычнага радка, меладычнасць вершаў паэтэсы.

Тэма Вялікай Айчыннай вайны ў творчасці Эдзі Агняцвет. Дакументальная аснова, асаблівасці кампазіцыі паэм "Песня пра піянерскі сцяг", (1949), "Будзем сябраваць", (1979). Гуманістычны пафас, сучаснае і мінулае ў паэмах "Незвычайныя канікулы" (1962) і "Васіль Сяргеевіч" (1978).

Выступленні Эдзі Агняцвет па праблемах развіцця дзіцячай літаратуры (артыкулы "З думай аб юным чытачы". "Каб сэрцы юныя ўсхваляваць", "Літаратура для дзяцей і юнацтва" і інш.).

ТЭМА 19. АРТУР ВОЛЬСКІ (1924-2002)

Наватарскія пошукі ў галіне тэм і жанраў. Аналіз кніг "Чарнічка" (1964), "Рагатка" (1971), "Што такое мікра тое" (1971), "Лясныя мастакі" (1973), "Ізмурдавы горад, дзе ты?.." (1977), "Еду ў госці да слана" (1978), "Сонца блізка ўжо зусім" (1984), "Дабяруся да нябёс" (1985), "Карусель" (1996), "Адэльчыны ручнікі" (2002).

Спалучэнне паэзіі, прозы і драматургі ў некаторых творах паэта ("Рагатка", "Лясныя мастакі", "Сцяпан - Вялікі Пан"). Вобраз Беларусі ў кнізе "Ізмурдавы горад, дзе ты?.." Вобраз "малой радзімы" ў вершы "Татаў родны кут". Рэальнае і фантастычнае ў казцы "Што такое мікра тое". Асацыятыўная вобразнасць. Паэтызацыя прыроды ў вершах "Дождж", "Едзе хмарка", "Ялінка", "Зімовае сонца", "Зялёны бор", "Чарнічка", "Маліна" і інш.). Прыём антрапамарфізму ў вершах "Коцік", "Козачка", "Бегемоцік", "Зебра" і інш. Гумарыстычныя вершы "Захварэў парсючок", "Караблікі", "Чаму Рыгорка мыкаў", "Што чарніла нарабіла" і інш. Займальнасць сюжэтаў, казачнасць.

Тэма хлеба як чалавечай каштоўнасці ("Хлеб - усяму галава", 1989). Асаблівасці азбук "Жывыя літары" (1973), "Ад А да Я - прафесія мая" (1987). Інтэрпрэтацыя сюжэтаў вядомых казак Ш. Перо пра Чырвоны Каптурок і "Кот у ботах". Фальклорная аснова, выхаваўчая накіраванасць п'ес "За лясамі дрымучымі" (у сааўтарстве з П. Макалём, пастаўлена ў 1958 г.), "Марынка-крапіўніца" (у сааўтарстве з П. Макалём, пастаўлена ў 1963 г.), "Сцяпан - вялікі пан" (1979, пакладзена на музыку Ю. Семянякам і пастаўлена ў 1979 г. на сцэне Мінскага тэатра музычнай камедыі), "Тры Іваны - тры браты" (1985), "Граф Глінскі-Папялінскі" (1986), "Каб не змаўкаў жаваранак" (1989).

ТЭМА 20. НІЛ ГІЛЕВІЧ

(нарадзіўся ў 1931 г.)

Фальклорныя матывы і жанры ў паэзіі Ніла Гілевіча. Займальнасць, мастацкая дасканаласць загадак (зборнікі "Сіні домік, сіні дом", 1961; "Загадкі", 1971). Свет прыроды і дзяцінства ў вершах "Вітаю вясну", "Дождж-грыбасей", "У лузе", "Зімой у лесе", "Зёлкі" і інш. (зб. "Дождж-грыбасей", 1966; "Калі рана ўстанеш", 1984; "Добры чалавек", 1987; "Шчаслівыя хвіліны", 2001). Мастацкае асэнсаванне пачуцця гонару за права "беларусам звацца" - верш "Казачная зямля".

Творы, напісаныя Н. Гілевічам па матывах балгарскай дзіцячай паэзіі ("Казка пра самалёт", "Белы мядзведзь у запарку", "Песня пра ручаёк", "Перапалох", "Бяроза і дуб", "Ленка", "За што мяне мама не пацалавала?" і інш. - кніга "Добры чалавек").

ТЭМА 21. РЫГОР БАРАДУЛІН

(нарадзіўся ў 1935 г.)

Жанравая разнастайнасць паэзіі Р. Барадуліна (вершы, калыханкі, пацешкі, жарты, скорогаворкі, лічылкі, задачкі, загадкі, казкі). Здольнасць паэта гуляць словам, умение віртуозна карыстацца гукапісам, каламбурыць. Агляд кніг: "Ай! Не буду! Не хачу!" (1971), "Што было б тады б, калі б?" (1977), "Ці пазяхае бегемот?" (1981), "Індыкала-кудыкала" (1986), "Кобра ў торбе" (1990), Трышка, Мішка і Шчыпай ехалі на чоўне" (1996), "Як воўк калядаваў" (2000). Асаблівасці азбук "Азбука не забаўка" (1985), "Азбука - вясёлы вулей" (1994).

Спосабы актывізацыі мастацкага мыслення дзяцей: вершы-пытанні, камічныя сітуацыі ("Ці пазяхае бегемот?", "Хто дагары нагамі?", "Ці аса, ці куса?", "Як быць?", "Ты чуў? Ты чула?", "Пільная патрэба", "Рэгуліроўшчык", "Ён, яна, яно, яны", "Як стаў заяц даўгавухі", "Буду ўрачом"). Наватарства формы твораў. Вершы-загадкі ("Загадкі на градках", "Кош загадак"), скорогаворкі ("Скорогаворка са скорогаварчаняткам", "Вымаві!"), задачкі ("Палічы!", "Як сурок лічыў сарок?", "Колькі кошка у кашы?", "Колькі важыць зайцаў цень?", "Колькі сарок?", "Колькі мае ног?"), дражнілкі ("Як дражніць бубнілу?", "Пыталава"), прыбабунькі ("Не столькі мліва, колькі дзіва"). Вершы-каламбурны ("Што было б тады б, калі б?", "Колькі раніц месціць ранец?", "На шашы", "Варголы" і інш.).

Свет маленства ў вершах "Ай! Не буду! Не хачу!", "Раскідач", "Пытанне ўсім" і інш. Вершы пра жывёл і птушак ("Экзамен", "Ці ляцяць вароны ў вырай?", "Пеўнік-весьялун" і інш.). Трапнасць характарыстык. Прыём антрапамарфізму. Лірычнасць пейзажных замалёвак ("Як восень дрэвы ашукала", "Зіма", "Коцікі", "Босы дождж").

Традыцыі фальклору і наватарскія пошукі паэта ў жанры казкі

("Бабуліна казка", "Мех шэрых, мех белых", "Не паслухаў зайчык маму", "Бо б да неба вырас боб...", "Як воўк калядаваў", "Залатая прасніца").

Роля паэзіі Р. Барадзіліна ў абуджэнні цікавасці да роднага слова, чуйнасці да яго гучання, выхаванні ў дзяцей назіральнасці і пачуцця прыгожага.

ТЭМА 22. УЛАДЗІМІР ЛІПСКИ

(нарадзіўся ў 1940 г.)

Звесткі з біяграфіі У. Ліпскага. Рэдактарская дзейнасць у часопісе "Вясёлка". Ул. Ліпскі - лаўрэат Літаратурных прэмій імя Янкі Маўра (1993), імя Васіля Віткі (1997), Дзяржаўнай прэміі (2000).

Дзіцячы свет у апавяданнях У. Ліпскага (зб. "Рыгоркавы прыгоды", 1974; "Марынчына казка", 1977). Псіхалагізм, жыццёвасць сітуацый, адметнасць вобразаў.

Арыгінальныя сюжэты, казачная плынь, прыгодніцкія элементы ў аповесцях "Рыгоркавы прыгоды", "Клякса-Вакса і Янка з Дзіўнагорска", 1982; "Пра Андрэйку Добрыка і чорціка Дуроніка", 1993; "Каралева белых прынцэс", 2000. Элементы гульні ў казцы-забаўлянцы "Вясёлая азбука" (1992). "Забаўлянкі і апавяданні, былі і небыліцы, казкі і загадкі - для Машы і ўсіх дзяцей нашых" - кніга "Наша Маша" (2001).

ТЭМА 23. УЛАДЗІМІР ЯГОЎДЗІК

(нарадзіўся ў 1956 г.)

У. Ягоўдзік - заснавальнік і рэдактар дзіцячага часопіса "Лесавік", рэдактар газеты "Дзеці і мы".

Зварот У. Ягоўдзіка да народных скарбаў (кнігі "Сонейка, свяці!", 1988; "Заклятыя скарбы", 1992; "Вужовы кароль", 1996).

Тэма далёкага мінулага Беларусі ў гісторыка-пазнавальнай кнізе "Сем цудаў Беларусі" (1999).

Фальклорная аснова твораў, прысвечаных роднай прыродзе (кнігі "Ці вернецца князь Кук?", 1993; "У царстве Вадзяніка", 1995; "Дзівосны карабель", 1995; "Птушыная дарога", 2002; "Цікаўныя выдраняты", 2003 і інш.). Выхаванне экалагічнай культуры і цікавасці дзяцей да пазнання прыроды.

Маральна-этычная праблематыка п'ес-казак "Сонейка, свяці!", "Залатое зярнятка", "Сакрэты Вогніка", "Калі тупне зайка...", "Усміхніся, прынцэса!".

ТЭМА 24. ДЗІЦЯЧАЯ ЛІТАРАТУРА НА СУЧАСНЫМ ЭТАПЕ: ПРОЗА, ПАЭЗІЯ, ДРАМАТУРПІЯ

Пашырэнне жанрава-тэматычных абсягаў у прозе, паэзіі, драматургіі.

Пстарычнае мінулае і сённяшні дзень роднай зямлі, непаўторная прырода Беларусі ў кнізе Я. Пархуты "Зямля бацькоў нашых" (1988). Праблемы экалогіі ў нарысах. Асэнсаванне гісторыі беларускага народа ў творах У. Арлова, У. Бутрамеева.

Узмацненне казачнага пачатку ў прозе А. Бадака "Незвычайнае падарожжа ў краіну ведзьмаў" (2001), П. Місько "Эрпіды на планеце Зямля" (1987), казачныя прыгоды ў кнізе "Прыйдзі, дзень-залацень!" (1993), Л. Шырко "Дзед манюкін не салжэ" (1990), "Дзед Манюкін і ўнукі" (2003), У. Ягоўдзіка "Царэўна ў падземным царстве" (2000). Арыгінальныя сюжэты, казачная плынь, прыгодніцкія элементы ў творах.

Спалучэнне фантастычнага з рэальным у творах "Галенчына "Я", або Планета Цікаўных Хлопчыкаў" (1990) Р. Баравіковай, "Радасці і нягоды залацістага карасіка Бубліка" (1993, 2004) А. Савіцкага. Сінтэз паэзіі і прозы ў кнізе В. Зуёнкі "Бадзірог" (1995): "карагод вясёлых прыгод - і рыфмай звязаных, і проста расказаных".

Сучасная літаратурная казка і яе асаблівасці. Казкі Р. Баравіковай, А. Масла, П. Місько, У. Мацвеенкі, М. Маляўкі, С. Мінскевіча, Л. Рублеўскай, П. Саковіча, Л. Улашчанкі ў кнігах "Чароўныя пацеркі", 2006, "Вежа міру", 2007.

Характэрныя асаблівасці сучаснай паэзіі - творчае развіццё фальклорных традыцый на новай, адпаведнай нашаму часу, аснове. Жанравае багацце паэзіі - казкі, паэмы, вершы, калыханкі, пацешкі, загадкі, задачкі, скарагаворкі, песні. Шырыня тэматыкі: вершы аб Радзіме, прыродзе, працы, пра дзяцінства. Педагагічная накіраванасць, гумар і лірызм твораў, даступнасць дзіцячаму успрыманню.

Нацыянальная адметнасць творчасці В. Жуковіча (зб. "Туканне вясны", 1992; "Свет - дзівосны", 2000), У. Карызны ("Іграй, жалейка, не змаўкай...", 1998), Л. Пранчака ("Дзяўчынка-беларуска", 1993; "Цік-так ходзікі", 2001), В. Лукшы "Адзіны ў свеце край" (2004).

Вобраз Радзімы, Прынёманскага краю ў паэзіі Д. Бічэль (зб. "Гараднічанка", 1993).

Агляд паэтычных зборнікаў: А. Дзеружынскага "Жывая азбука" (1995), І. Курбекі "Хітрыя літары" (2004), Н. Галіноўскай "Восень едзе ў магазін" (1990), "Палёт з Карлсанам" (2006), М. Чарняўскага "На каго сварыўся гром" (2003), В. Зуёнкі "Рэха" (2003), У. Паўлава "Хто знае - адгадае" (1997), "Згадка на дабро" (2004), А. Бадака "Верабей з рагаткай" (1994), В. Гардзея "Зайкава балалайка" (1998), А. Пісьмянкова "Мы з братам" (2003), У. Мацвеенкі "Дабранач" (2003) і інш.

Драматургія для дзяцей. Фальклорныя матывы, вобразы, элементы

прыгодніцтва ў п'есах С. Кавалёва "Хохлік" (1994), З. Дудзюк "Жывая вада" (1994), П. Васючэнкі і С.Кавалёва "Дзівосныя авантуры паноў Кубліцкага ды Заблоцкага" (1992).

Зварот да жанру "фэнтэзі" - п'есы Р. Баравіковай "Міжпланетны пажарнік" і З. Дудзюк "Канікулы на астэроідзе".

Спробы ўвасаблення "рыцарскай тэмы" ў п'есах С. Кавалёва "Падарожжа з Драўляным Рыцарам", "Трыстан ды Ізольда", Л. Рублеўскай "Янук, рыцар Мятлушкі", У. Сіўчыкава "Філасофскі камень" і інш. Знаходкі і пралікі ў належаванні традыцыі сусветнай літаратуры.

П'есы-казкі для ляльнага тэатра М. Захаранкі "Разумная ўнучка" (2000), "Лясныя сваты" (2001), "Пакрыўджаны дзед" (2002).

Мастакі-ілюстратары дзіцячых кніг. Удзел у афармленні выданняў для дзяцей Т. Беразенскай, Я. Зельскай, Я. Куліка, Я. Ларчанкі, А. Лось, Н. Паплаўскай, У. Пашчасцева і інш. Пошукі мастацкай выразнасці, адлюстраванне ў пейзажах прыгажосці, багацця фарбаў роднай прыроды.

Перыядычны друк для дзяцей. Часопісы "Вясёлка", "Крыніца", "Лесавік". Асноўныя раздзелы, тэматыка. Педагагічная накіраванасць газеты "Раніца".

Літаратура асноўная:

1. Беларуская дзіцячая літаратура / Пад агульн. рэд. А.М. Макарэвіча, М.Б. Яфімавай. Мн., 2008.
2. Беларуская дзіцячая літаратура: Хрэстаматыя / Склад. М.Б. Яфімава, В.М. Ляшук. Мн., 1996; 2-е выд. Мн., 2003.
3. Беларуская дзіцячая літаратура. Хрэстаматыя / Аўт. - уклад. М.Ф.Шаўлоўская. Мн., 2003.
4. Батвіннік М.Б. Азбука на ўсе часы (Ф.Скарына, Л.Зізаний, К.Каганец). Мн., 2003.
5. Марціновіч Алесь. Святло чароўнага ліхтарыка: Выбран, старонкі гісторыі белар. дзіцяч. літаратуры: Дапаможнік для педагогаў дашк. устаноў. У 2 кн. Мн., 1998.

Літаратура дадатковая:

1. Арабей Л. Стану песняй...: Жыццё і творчасць Цёткі. Мн., 1990.
2. Арочка М. Максім Танк: Жыццё ў паэзіі. Мн., 1984.
3. Бачыла А. Дарогамі Максіма Багдановіча. Мн., 1983.
4. Бугаёў Дз. Уладзімір Дубоўка: Крытыка-біягр. нарыс. Мн., 2005.
5. Бугаёў Дз. Паэзія Максіма Танка. - 2-е выд.. Мн., 2003.
6. Верабей А. Абуджаная памяць: Нарыс творчасці У.Караткевіча. Мн., 1997.
7. Гарэлік Л. Зямля бацькоў дала мне права: Станаўленне творчай індывідуальнасці Рыгора Барадуліна. Мн., 1983.
8. Гніламёдаў У.В. Янка Купала. Жыццё і творчасць. Мн., 2002.
9. Гуревіч Э. Боль и тревоги наши: Дети, война, литература. Мн., 1986.
10. Гурэвіч Э. Янка Маўр: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1983.
11. Казбярук У. Светлай волі зычны звон: Творчасць Алеся Гаруна. Мн., 1991.
12. Калеснік У. Максім Танк: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1981.
13. Калеснік У. Янка Брыль: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1990.
14. Лашкевіч В.А. Змітрок Бядуля - дзеціам. Мн., 1986.
15. Марчанка С. Васіль Вітка: Нарыс жыцця і творчасці. Мн., 1985.
16. Навуменка І. Якуб Колас. Мн., 1981.
17. Навуменка І. Змітрок Бядуля. Мн., 1995.
18. Навуменка І. Максім Багдановіч. Мн., 1997.
19. Русецкі А. Уладзімір Караткевіч: праз гісторыю ў сучаснасць. Мн., 1991.
20. Сіненка Г. Ніл Гілевіч: Нарыс творчасці. Мн., 1981.
21. Яфімава М.Б. Цэлы свет - дзеціам: Творчы партрэт Янкі Маўра. Мн., 1983.
22. Яфімава М.Б. Слова - краска, слова - зьянне...: дапам. для настаўнікаў. Мн., 2000.